

GYÓGYSZERÉSZETTÖRTÉNETI KÖZLEMÉNYEK

Gyógyszerészet 41. 731–735. 1997.

A budapesti Egyetemi Gyógyszertár 90 éves

Dr. Zboray Bertalan

Az 1907-ben alapított budapesti Egyetemi Gyógyszertár jubileumának alkalmából a szerző megemlékezik a gyógyszertár történetének főbb mozzanatairól. Ismerteti az alapítás körülményeit, majd végigkíséri az intézményben lezajlott változásokat. A szervezeti változások mellett megemlékezik azokról, akik hosszabb ideig voltak a gyógyszertár munkatársai.

Amikor az első világháború utolsó zavaros éve után 1919-ben a gyakornoki tanfolyamot és 1920–21-ben a rövid egyetemi éveket is letöltöttem, meghatva léptem át az Üllői út 26. alatti épület küszöbét, hogy három évfolyamtársam (*Csipke Zoltán, Miksa Gyula és Kósa Imre*) társágában munkába álljak az Egyetemi Gyógyszertárban.

Most a század végén különös megtiszteltetésnek érzem, hogy – az egyetem „Gránit”-diplomájával zsebemben – az Egyetemi Gyógyszertár elmúlt 90 éves történetével foglalkozzam.

Munkámat megkönnyíti, hogy 1967-ben *dr. Zalai Károly* professzorral közös munkában¹ már foglalkoztunk az alapítás nehézségeivel, az első évek és a kitört első világháború okozta problémákkal, majd a harmincas évek alatti fejlődéssel, a Gyógyszerészeti Intézet létesítésével és a Högyes Endre utcai új intézet megindulásával stb.

Az említett ismertető megjelenése óta újabb gyógyszerész-generációk nőttek fel, ezért legyen szabad megemlítenem, hogy az Egyetemi Gyógyszertár létesítése – főleg a gyakorlati gyógyszerkészítés oktatása érdekében – már a múlt század közepén (1813 és 1843-ban) majd 1897-ben újból és újból felmerült. Említésre méltó, hogy az elhalasztás okául – akkor is – a pénzügyi nehézségeket hozták fel. Nem szabad elfelejteni azonban, hogy az Orvosi kar akkor még csak az Üllői úti ún. „belső telepből” állt, a külső telep helyén a Botanikus kert működött. A megoldás 1906-ban – a Pasteur-kórház megszűnésekor – következett be, amikor az Üllői út 26-ban működő két orvostudományi intézet a Rákos (ma Högyes Endre) utcába költözésével az Üllői úti épület III. emelete szabaddá vált, itt nyert elhelyezést az Egyetemi Gyógyszertár.

Az átalakítás és a berendezés lebonyolításában nagy szerepet játszott *dr. Bókay Árpád* a Gyógyszertár akkori professzora, akinek intézete az épület II. emeletén volt. Bizonyára gondot okozott többek között az intézet üzemi jellegének kiképzése, ami abból adódott, hogy a klinikák a kora délelőtti órákban küldték a készítenő gyógyszerek vényeit tartalmazó könyveket, hogy az elkészített gyógyszerek még a délután folyamán eljussanak a betegekhez.

A gyógyszertárban az officina volt a legnagyobb helyiség 6 (hat) jól felszerelt „tárá”-val és a fal mellett az állványzaton alapanyagokat tartalmazó edények sorozatával. Külön előnyére szolgált, hogy az épület II., III. emelete közötti teret „pince” helyiségnek lehetett berendezni, s nem a hagyományos mélységben az épület pincehelyiségében kellett raktárt létesíteni.

Említésre méltó a tágas galenusi laboratórium üzem-szerű, korszerű gépi felszerelése. Így megemlíthető a nagyméretű, gáztüzelésű desztilláló kazán, amelyik gőzzel látta el – a főleg kenőcs-készítésre szolgáló – kettősfalú üstöket, de helyet kapott még a nagy teljesítő képességű tablettázó gép, a drog-porító malom stb. is.

A raktárban elkülönített helyen voltak a kötszerek és mellettük, külön helyiségben a higanyklorid hengerkék (*Cylindri sublimati*) sajtolására szolgáló tablettázó gép. A raktár többi helyiségében – természetesen elkülönítve – voltak a vegyi anyagok, a drogok, s az akkor még kisszámú gyógyszerkülönlegesség és a tűzveszélyes anyagok. Ez utóbbi közül az alkoholt, étert és a benzint az épület udvari oldalán földbe süllyesztett tartályokban tárolták, s innen a fenti raktárba nitrogén-gáz nyomással juttatták el.

A század elején még valamennyi gyógyszertár állandó éjszakai ügyeletet (*inspectio*) tartott, ezért az intézet berendezésekor tágas, fürdőszobás helyiséget tartottak fenn, mely a későbbiek során három, nőtlen kolléga számára bennlakást tett lehetővé.

Az 1907–1933 évek története

Az intézet vezetésére az Orvosi Kar pályázatot írt ki. Ezt *dr. Matolcsy Miklós* gyógyszerész-doktor nyerte meg, aki a nagyhírű *Than Károly* kémikus-professzor mellett hosszabb időt töltött, s ez idő alatt nemcsak orvosi oklevelet szerzett, hanem a „Gyógyszerészetan” tárgykból magántanára is habilitálták. E képesítéseivel a gyógyszertár vezetése mellett magántanári előadások hirdetésére is módot kapott, mind orvostan-, mind gyógyszerész-hallgatók számára.

A már említett Bókay professzor – mint az ügy kari referense – irányíthatta az ügyeket. Ez látszik abból is, hogy a Gyógyszertani Intézet több „gyógyszerész-doktor” tag-

¹A Budapesti Orvostud. Egyet. Gyógyszertár Emlékkönyve Bp. 1967.

ját – előlépéssel – átengedte a gyógyszerertárnak. Ezek a következők voltak:

– *Dr. Blaschnek Rezső* tanársegéd, gyógyszerészdoktor (oklevelének kelte 1901). Négy évi működés után 1910-ben vált meg a gyógyszerertártól.

– *Dr. Baloghy Mihály* tanársegéd, gyógyszerészdoktor (1906). Négy évi működés után 1911-ben lépett ki, s később a kápolnásnyéki gyógyszerertár tulajdonosa lett.

– *Dr. Zalay Dezső* díjas gyakornok, gyógyszerészdoktor (1906). Hat év után vált meg az intézettől és a Wekerle telepi gyógyszerertár vezetője lett.

– *Dr. Sperlágh Aladár* díjas gyakornok, gyógyszerészdoktor (1908). 1916-ban lépett ki, majd több nyilvános gyógyszerertárban működött.

Már a meginduláskor nyilvánvalóvá vált, hogy a 14 helyiségből álló intézetben folyó munkához, az anyagmozgatáshoz, takarításhoz megfelelő segédszemélyzetre van szükség. Matolcsy professzor ezért több férfi-laboránst alkalmazott, akik közül *Farkas István* főlaboráns nevét kell megemlítenem, aki életének 18 esztendejét töltötte az intézet szolgálatában. A háborús idő beálltával a férfiakat nők – sőt fiatal, alsó fokú iskolát végzett fiatal lányok – váltották fel, akik jórészt a klinikákon működő altisztai családok gyermekei voltak. Közülük meg kell említenem *Ferjencz Etelka* nevét, aki közel 50 évet dolgozott a gyógyszerertár galenusi laboratóriumában.

Matolcsy professzor – évek múlva – a gyógyszerertár ismertető tanulmányában² már 11 fő gyógyszerészt és 24 fő segédszemélyzetet említ, mint az intézet tagjait. A növekedés abból adódott, hogy az 1914-ben kitört háború sebesültjei rövid idő alatt elárasztották a Kárpátok alján fekvő városok „hadikórházait”, s így a budapesti klinikák gyógyszerigénye is rohamosan megnőtt. Matolcsy professzor kérelmére a hadvezetés 1915-ben öt, 1916-ban kettő, 1917-ben szintén öt honvédségi gyógyszerészt vezényelt az Egyetemi Gyógyszerertárba.

A gyógyszerertár személyzeti naplójában lapozva 1912 évben találkozunk *dr. Mozsonyi Sándor* nevével. Hat évet töltött itt, majd az új pozsonyi „Erzsébet Tudományegyetem” kötelékébe lépett át és ott avatták orvosdoktorrá. 1919 után a Népjóléti Minisztériumban működött, majd 1936-ban nyert vezetői kinevezést a budapesti Egyetemi Gyógyszerertárba. 1914-ben találunk feljegyzést *dr. Meduna József* gyógyszerészdoktor belépéséről, aki a kémiai laboratóriumot vezette. 1916-ban *dr. Mikó Gyula* gyógyszerészdoktor lett az intézet tagja, ő 1921-ben azután a „Debreceni tudományegyetem” új gyógyszerertárának vezetését vette át.

Dr. Mikó Gyula magával vitte Debrecenbe a budapesti gyógyszerertár három tagját, *dr. Siegler Jánost*, *Kiss Józsefet* és *Csovány Kálmánt*, ahol az utóbbiak orvosdoktori képzést is szereztek.

Az említett személyzeti nyilvántartás felsorolja ugyan a „vezényelt” gyógyszerészek neveit, de arra nézve nincs adat, hogy a katonai kórházak részére külön gyógyszerkészítés volt-e, vagy az egyetemmel együtt történt. Feltéte-

lezhető, hogy az adminisztráció már akkor a doktori diplomával rendelkező Mozsonyi és Meduna kezében volt, annál inkább, mert a vezényelt „katonák” valamennyien ún. „régiszerű” képesítésűek voltak.

1918 őszén nagy változás következett be. Az említett katonák „leszereltek”, s helyükre olyanok kerültek, akik korábban résztvettek a háborúban és akikről *dr. Lipták Pál* adjunktus a Gyógyszerertani Intézetben (később a Gyógyszerismeret professzora) az általa vezetett Emlékkönyvben ezeket írja „... mindnyájan éreztük, hogy az elmúlt években sokat mulasztottunk... felmerült bennünk a tudásvágy és hogy tudásunkat kiegészítsük...”. *Dr. Lipták* megállapodott *dr. Belák Sándorral*, a Gyógyszerertani Intézet adjunktusával és *dr. Mozsonyi Sándorral*, hogy a két intézet újonnan belépő tagjait is bevonják egy továbbképző akcióba. A két intézet tagjai szívesen vállalkoztak is erre. Az említett Emlékkönyvben fennmaradt egy fénykép, s ez a gyógyszerertár ügyeleti szobájában örökíti meg az orvos és gyógyszerész tagokat, akik akkor a „Baráti Kör” címet viselték. A továbbképzés során 1920-tól kezdve 1925-ig 93 (kilencvenhárom!) referáló előadást hallgattak meg.

Dr. Lipták a könyvben említést tesz arról is, hogy már az első években felmerült egy alapszabályokkal rendelkező egyesület alapításának a gondolata is. Erre azonban csak évek múltán kerülhetett sor, miután az ország már túljutott a háborús évek ügyeinek rendezésén. A Baráti Kör ezen évek alatt szorgalmasan működve beszervezte a magyar gyógyszerészet vezető tagjait és azokat, akiket érdekelt a szakma tudományos fejlődése, miután maguk is előadásokat tartottak, s gyarapították a gyógyszerészet – az egyetemen akkor még szerény – előadott anyagát. 1924-ben alakult meg a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság, s egyre gyarapodó taglétszámmal és nívós szaklappal az „Értésítő”-vel működött. Evvel sikerült a külföldi szakkörök érdeklődését is hazánk felé irányítani. Említésre érdemes, hogy a Társaság a negyvenes évek végén bekövetkezett „szünet” után 1965-ben újjá éledt és ma is működik, bár megváltozott névvel.

A gyógyszerertárba 1921 után már érettségizett fiatalok léptek be, így *Csipke Zoltán*, *Zboray Bertalan*, *Miksa Gyula* és *Kósa Imre*, *Réthy Géza*, majd *Némedy Imre* stb., akik több-kevesebb évet eltöltve nemcsak az újonnan bevezetett „doktorátust” szereztek meg, hanem tanársegédként is működtek.

Az említettek közül *dr. Csipke Zoltán* működése kiemelkedőbb, mert ő végigjárva az egyetemi oktató fokozatokat, 1946-ban az átszervezett Egyetemi Gyógyszerertár igazgatója lett és vezette a gyógyszerertárt 1966-ban bekövetkezett haláláig.

1920 után bővült a gyógyszerertár oktató tevékenysége, mert az újonnan bevezetett „approbációs” vizsga letétele is ott történt. A vizsgára való előkészítés *dr. Csipke* kezében volt. Miután a gyógyszerek és főleg a galenusi készítmények vizsgálatának nem volt hazai egyetemi tankönyve, ezt pótolta *Csipke doktor*. Az Orvostudományi Kar *dr. Csipke* adjunktus érdemeit elismerve 1930-ban „fővegysz” címmel tüntette ki. E minőségben vezette az intézetet Matolcsy professzor nyugalomba vonulása után.

²H Heger: Apothekenbilder Nach u. Fern. Wien 1917 19.

1935 után mint magántanár, 1942-től címzetes rendkívüli tanár, majd docens, kandidátus fokozatot ért el.

1922-ben lépett az intézet tagjainak sorába *dr. Némedy Imre*, aki ugyancsak hosszú – 38 évi – egyetemi szolgálat alatt valamennyi oktatói tisztséget viselte. 1954-ben docentúrárt kapott és a különvált Gyógyszerészeti Intézetben dolgozott 1959-ben bekövetkezett haláláig. 1923-tól volt tagja az intézetnek *dr. Rózsa Pál*, aki hosszabb ideig a galenikus laboratóriumnak volt a vezetője. 1936-ban az Országos Közegészségügyi Intézetbe lépett át, 1957-ben a gyógyszerészeti tudományok doktora fokozatot érte el.

Az Orvostudományi Kar az 1925/26 tanévben hozzájárult, hogy a jelöltek gyógyszerészet tárgyból is doktorfokozatot érjenek el. *Matolcsy* professzor e lehetőséget jórészt a gyógyszertárban dolgozó asszisztenseinek tartotta fenn és nyugalomba vonulásáig 12 doktori értekezést fogadott el.

Mint állami elszámolásra kötelezett intézmény, a gyógyszertár sem kerülhette el az anyagkönyvelést. Ezt a háborús évek alatt bizonyára a vezényelt katona gyógyszerészek végezték, a katonai elszámolást véve mintául. A „vezényelték” eltávózása után *Matolcsy* professzor *Szluka Vilma* tisztviseelő vezetése alatt három fiatal díjnoknőt *Bán Etelkát*, *Hackspacher Annát* és *Banga Matildot* alkalmazta az irodai teendők ellátására, akik előzőleg alapos tanfolyamot hallgattak végig, a szakmai ismeretek (latin, gyógyszerismeret stb.) szükséges elsajátítása végett.

Az 1934–1945 évek története

Amikor *Matolcsy* professzor 1932 végén nyugalomba ment, az Orvostudományi Kar *dr. Csipke Zoltán* főgyógyésznek adott megbízást helyettesként, a gyógyszertár vezetői teendőinek ellátására. A gyógyszerészeti előadások megtartásával ideiglenesen *dr. Mozsonyi Sándor* magántanárt bízta meg, aki akkor már a jogszabályok című tárgykör előadója volt. A következő évben az igazgatói állásra kiírt pályázatot *dr. Mozsonyi* nyerte meg, egyidejűleg – addigi munkássága elismeréséül – miniszteri tanácsosi címet is kapott.

Dr. Mozsonyi, aki korábban már 6 éven át tanársegéde volt az intézetnek, nagy ambícióval fogott hozzá az intézet és a gyógyszerészképzés fejlesztéséhez. A harmadik emeleten elhelyezett intézmény nemcsak az egyre bővülő gyógyszerkészítés, hanem a gyógyszerészképzés gyakorlatainak kivételére is szüknek bizonyult. E nehézségekre mutatott rá *Mozsonyi* professzor a Magyar Gyógyszerész-tudományi Társaság előadótülésén az intézet hiányosságaira részletesen kiterjedő előadásában. Hangsúlyozta azt is, hogy a környező államok is megelőzték már hazánkat a gyógyszerészképzés területén. A professzornak sikerült az 1936-ban lezajlott Felsőoktatási Kongresszuson az új, és az órarend szempontjából is kidolgozott tantervet ismertetnie, s ezután a Vallás- és Közoktatási Minisztérium 1940-ben kiadott rendelete a gyógyszerészképzést 4 (négy) évre emelte fel. Egyidejűleg *dr. Mozsonyi* nyilvános rendes tanári kinevezést kapott, mint a „Gyógyszerészet” tárgy előadója.

Az Orvostudományi Kar már korábban is foglalkozott a gyógyszertár megfelelőbb elhelyezésével, megoldást azután a Hőgyes Endre utcai volt Pasteur Kórház megszüntetése és a még ottlévő egyéb orvosi intézetek új épületekbe történt áthelyezése hozott.

Az új és számban is jelentősen gyarapodott helyiségek berendezése *Mozsonyi* professzornak nagy gondot okozott, miután az ország már harmadik éve a háborús készülődés lázában égett. *Mozsonyi* – a szakmai egyesületek támogatásával – felhívással fordult az ország valamennyi gyógyszerészéhez, hogy adományaikkal segítsék az Intézet korszerű berendezését. A professzor nem is csalódott, mert a gyűjtés rövidesen jelentős összeget (80 000 Pengőt) eredményezett.

Az épület Hőgyes utcai szárnyának magasföldszintjét a gyógyszertár céljaira rendezték be. Az utcai szobákban az adminisztráció és a professzor szobája kapott helyet, míg az udvari részbe az officina és helyiségei kerültek. *Mozsonyi* professzor a tára asztalok mellé magas székeket alkalmazott az „ülő-tára” céljaira. A raktározó helyiségek az épület alagsorába kerültek, ahonnan liften adták fel a különböző – elkülönítve raktározott – anyagokat és készítményeket.

Az udvari – volt kórházi – épületben kaptak helyet a kémiai ellenőrző-, és a galenusi készítményeket készítő gépekkel felszerelt laboratóriumok. A két intézet – Egyetemi Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertár – rövidesen bekövetkező szétválása alkalmával a két professzor megegyezett a két intézmény közös működését illetően.

Alighogy befejeződött a berendezkedés, a háborús események súlyosbodása, sőt az ország hadszíntérré válása következtében a klinikáknak egyre több gyógyszerre és kötszerre volt szüksége. Hogy a felhalmozott készleteket a bombázás káraitól megvédje, *Mozsonyi* professzor a készlet egy részét pesti és budai pince raktárakba vitette el. A gyógyszertár működése a súlyos hónapok alatt sem szünetelt, bombakárt nem szenvedett, és a lakásukból kibombázott intézeti tagok közül többen – a szintén benlako két professzorral együtt – közreműködtek a gyógyszerek készítésében és kiadásában.

Az 1933-tól 1945-ig terjedő évek alatt a Személyzeti napló 124 gyógyszerész nevét örökíti meg, akik az intézetben dolgoztak. Közülük csak azokat tudjuk itt felsorolni, akik 5 évnél hosszabb időt voltak az intézetben, vagy a további években is ott dolgoztak. Ezek: *dr. Sárkány Miklós* (1934–1942), *dr. Ligeti Géza* (1935–1940), *dr. Kedvessy György* (1936–1946), *Kisdégyi B. Magda* (1937–1975), *Hubatsek Mária* (1933–1968), *dr. Pandula Egon* (1938–1945), *dr. Molnár Albert* (1939–1950), *Sz Zsoldos Eszter* (1941–1975), *B. Nemes Sarolta* (1941–1975), *dr. Koritsánszky Dénes* (1942–1963), *dr. Kádár Tibor* (1942–1952).

Az 1934. évtől *Mozsonyi* professzor az 1962. évi nyugalombavonulásáig 69 gyógyszerészdoktori értekezést vezetett és fogadott el.

A II. világháború utáni évek

A gyógyszerészképzés technológiai tárgyainak oktatása az intézetek szétválása után is a Gyógyszerészeti Inté-

zet – mint tanszék – feladata maradt, a gyógyszerterát vezető *dr. Csipke* professzor pedig megbízást kapott a „Gyógyszerészet” (Receptúra) kollégium oktatására. Ugyancsak ő vezette a „Gyógyszerészet-gyakorlat III évesek részére” című kollégiumot. Ezeknek az előadásoknak azért volt nagy jelentősége, mert akkoriban megelőzte a szomszéd államok kiképzését is és egységessé tette az addig a gyógyszerterákban végzett – többé-kevésbé – heterogén gyakorlatú képzést.

A Budapesti Orvostudományi Egyetem 1950-beli megalakulása után rövidesen sor került az Egyetemi Gyógyszerterát és a Gyógyszerészeti Intézet működésének felülvizsgálatára, illetve további ügyrendjének és feladatainak kijelölésére is. A bizottság elnöke *dr. Pandula Egon* egyetemi tanár, *dr. Csipke Zoltán* egyetemi docens, *dr. Várkonyi Ferenc* szervezési osztályvezető, és *dr. Zalai Károly* egyetemi előadó voltak.

A bizottság által kidolgozott ügyrendre és feladatokra vonatkozó tervezetet az Egyetemi Tanács 1964-ben megvitatta és elfogadta. Ennek megfelelően a rektor az Egyetemi Gyógyszerterát a gyógyszerellátás szakmai, oktatási és tudományos feladatai tekintetében közvetlenül a Gyógyszerésztudományi Kar dékánjának, a gazdasági ügyviteli vonatkozásban pedig a gazdasági rektorhelyettesnek rendelte alá.

A feladatok ellátása hármasságot mutat: gyógyszerellátás, oktatás és tudományos tevékenység.

A gyógyszerellátási feladatokat az alábbi tevékenységekre építve látták el³.

A *gyógyszergazdálkodás* tervszerű végrehajtása érdekében a törzskészletek feltüntetését is biztosító kartonos kimutatás készült mind a gyógyszerekről, mind a vegyszerekről. Vezető: *Maros Gyuláné*.

A *gyógyszerkészítés* részben a klinikákon, bevált előiratok alapján rendelt gyógyszerek, részben az ezekhez szükséges galenikumok előállítására terjedt ki. Az utóbb említett tevékenységben a IV. éves gyógyszerészhallgatók is részt vettek a Gyógyszerészeti Intézet oktatóinak irányításával és felügyeletével. E készítményeket, a gyógyszerkönyvben előírt teljes vizsgálat elvégzését követően adták át a gyógyszerterának. Az osztály vezetője *Kisdégyi E. Magdolna*.

A békés évek beálltával szaporodó feladatok közül az injekciós és infúziós oldatok készítése is említésre méltó. A Gyógyszerészeti Intézet oktató célú felszerelésével 1965-ben már havonta harmincféle oldat készült (kb 2000 liter), ezért egy udvari átalakított helyiségben új berendezéssel indult meg a készítés. Az osztály vezetője: *Várkonyi László*.

A *gyógyszerkészletezés* két önálló részlegre tagozódott: gyári készítmények raktára, vezetője *Hubatsek Mária* valamint alapanyag-vegyszer raktár, vezetője *Tornyos Zoltán*.

A *gyógyszerellenőrzés* működése kiterjed mind az előállított, mind a beérkező anyagokra. Itt készítik a mérőoldatokat és a diagnosztikumokat is. Vezető *dr. Szellő Balázné*.

Az oktatás terén is több irányú a gyógyszerterát működése. Az elméleti és gyakorlati órákon kívül a gyógyszerterában gyógyszerész-doktorjelöltek munkálkodása is folyik. Ugyancsak részt vállal a gyógyszerterát az Orvostovábbképző Intézet által rendezett gyógyszerész továbbképző tanfolyamokon is, előadások tartásával.

A gyógyszerészetnek mindig jelentős határköve volt egy új Gyógyszerkönyv megjelenése. *Than Károly* professzortól kezdve a szerkesztőbizottságban mindig is szerepeltek a gyógyszerész-professzorok. A III. kiadás szerkesztésében *Winkler Lajos* és *Matolcsy Miklós*, a IV.-ben ugyanők, az V.-ben *Schulek Elemér* és *Mozsonyi Sándor* mellett *Csipke Zoltán* professzor nevét is megtalálhatjuk.

A gyógyszerterát történetével foglalkozó fentebb már említett munka 16 oldalon keresztül táblázatokat is közöl, amelyek nyilvánvalóvá teszik a gyógyszerterát valamennyi működési területének jelentős növekedését.

A gyógyszerforgalom megoszlása *dr. Zalai Károly* felmérése és közlése szerint így alakult: gyógyszerkülönlegességek 64% (82%-a hazai gyártmányú), magisztrális gyógyszerek 19%, vegyszerek 6%, kötszerek 10%, egyéb 1%.

Dr. Zalai Károly neve 1962 óta szerepel az Egyetemi Gyógyszerterát történetében, mikor a Gyógyszerésztudományi Kar meghívta a „Gyógyszerügyi szervezést” oktatására. Személyében egy olyan széles látókörű egyéniség került az intézmény állományába, majd élére, aki több generáción át gyógyszerészetrel foglalkozó családból származott, korábbi éveiben vidéki gyógyszerterában is dolgozott, majd az átalakulás éveiben a budapesti gyógyszerterát vállalat fontos pozícióiban működve megszervezte nemcsak a gyógyszerellátás, hanem a szakfelügyelői testület működését is. 1964-ben pályázat után került az Egyetemi Gyógyszerterátba, adjunktusi kinevezéssel, hogy a már betegeskedő *Csipke Zoltán* professzor segítségére legyen: irányítsa a klinikák gyógyszerellátásán kívül a hallgatók oktatását és az ezzel is kapcsolatos tudományos munkát is.

A gyógyszerterát munkájának szervezése során fiatal tanársegédi gárdát nevelt, kiket nehéz próbáknak kitévő feladatokkal látott el, hogy szakmai tudásukat növelje. 1970-ben készült értekezése alapján elnyerte a „kandidátus” fokozatot, 1973-ban az egyetemi docensi, 1982-ben az egyetemi tanári kinevezést. Mint ilyen 1984–1990. között a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja tisztét töltötte be. Működése alatt valósult meg az 5 éves gyógyszerészképzés, az angol-nyelvű oktatás bevezetése.

Zalai professzor sokat tett a hazai gyógyszerészet külföldi kapcsolatainak bővítéséért⁴. Mint a Nemzetközi Gyógyszerészeti Szövetség (FIP) egyik alelnöke 1976–1984. között elérte, hogy a Magyar Gyógyszerészeti Társaság megkapta az 1984. évi Nemzetközi Gyógyszerészeti Kongresszus rendezési jogát Budapesten. Ez hozzájárult a magyar gyógyszerészeti tudomány, oktatás és gyakorlat megismeréséhez. Számos külföldi konferencián vett részt, ahol mintegy 50 előadást tartott. Jelenleg is több

³Az adatok a hatvanas évekre vonatkoznak.

⁴Gyógyszerészet 35, (8), 399, 437 (1991)

külföldi társaság és akadémia tagja, tiszteletbeli elnöke a Nemzetközi Gyógyszerészettörténeti Akadémiának.

Külföldi, kari és intézeti vonatkozásban jelentős eredménye a „Gyógyszerügyi szervezéstan” szigorlati tantárgy alapjainak lefektetése és továbbfejlesztése és az „Egyetemi Gyógyszertár” árszervezése „Egyetemi Gyógyszertár – Gyógyszerügyi Szervezései Intézet”-té. Itt bevezette a „Gyógyszerészi propedeutika és történelem”, továbbá a „Klinikai gyógyszerészet” és a „Gyógyszerészeti közgazdaságtan” oktatását is. Az általa vezetett és elfogadott gyógyszerészdoktori értekezések száma 1964–1992. között 105 munka. Elismerésül 1993-ban elnyerte az akadémiai doktori fokozatot, továbbá 1996-ban az Egyetem „Professor emeritus” kitüntetését. A Pozsonyi Comenius Egyetem „Doctor honoris causa” címet adományozott számára.

Dr. Zalai Károly 1991-ben történt nyugalomba vonulásával tulajdonképpen befejeződött a gyógyszertár múltbeli fejlődés-történetének leírása, amit célul tűztem ki. Ami ezután történt, azt majd az utánam jövőök fogják megírni.

Természetesen nem mulasztottam el azt sem, hogy dr. Vincze Zoltán jelenlegi professzor-igazgatót fel ne keresssem és véleményét nem kérjem a „jövőt” illetően. Vincze professzort mint a már említett felnövekvő gárda tagját évtizedek óta ismerem, s miután ő is végigjárta az „egyetemi oktató-fokozatokat” és mellette 1988–1996. között (kisebb megszakítással) a Fővárosi Tanács Gyógyszertári Központjának (jelenlegi nevén Pharma-

fontana Gyógyszerészeti Rt.) igazgatója volt, bizakodó-nak mutatkozott az Egyetemi Gyógyszertár szerepét, a kutatás és a külföldi szakintézményekkel való kapcsolatokat illetően. Úgyszintén bizakodva tekint a gyógyszerkészítés várható tendenciáira, annak ellenére, hogy az orvostudomány és a gyógyszeripar is – évtizedeinkben – nagyot fejlődött.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. B pesti Tud. Egyet. Almanach 1906/7. 135 old. – 2. Az Orvostudományi Kar jegyzőkönyve 1987. november 30. – 3. H. Heger: Apothekenbilder von Nach u. Fern Wien, 1917. – 4. Egyet. Gyógyszertár: Gyógyszerészek nyilván. tart. napló – 5. Dr. Zboray B.: Az Egyet. Gyógyszertár tört. Bp. 1967. – 6. B pesti Tud. Egyet. Almanachja az 1946/47. tanévre.

B. Zboray: *University Pharmacy of the Semmelweis Medical University in Budapest is 90 years old.*

On the occasion of the jubilee of the University Pharmacy in Budapest, founded in 1907, author commemorates the most important events of the history of this pharmacy.

The paper describes the circumstances of foundation and the changes during the course of years. Beyond of the organisational changes author commemorates those colleagues who have worked in the pharmacy for a long time.

Budapest, Garas u. 9 – 1026

Budapest II. kerületében lévő gyógyszertárunkba

gyógyszerész

munkatársat keresünk. Részmunkaidős, illetve nyugdíjas is érdekel. Bérezés megállapodás szerint. Albérletet biztosítunk. Önéletrajzot szerkesztőségbe kérjük elküldeni

„Biztos megélhetés” jeligére